

dividuen burger tegenover den anderen burger, maar niet met betrekking tot de burgers gezamenlijk tegenover eene hen allen onrechtvaardig aangrijpende en verpletterende macht van buiten? En heeft dan niet elke onderdaan naar de mate zijner krachten zijne overheid in de poging dier bescherming te steunen, niet in de eerste plaats om zelfbescherming, maar tot hulp en bescherming van anderen, van zijne medeburgers?

Deze vragen stelt Prof. Heering niet, en die beantwoordt hij niet. Toch zijn dat hier vragen van moraal of ethiek, en vragen van liefde. En dienstweigering, en aansporing tot dienstweigering, kan dus juist verlooping van liefde, en weigering van plichtmatig liefdebetoen, en ethisch dus zeer schuldig zijn.

Natuurlijk zijn daarmee niet de meeste oorlogen, noch de laatste groote oorlog, gerechtvaardigd, noch de schrikkelijke gruwelen daarin vergoelikt. Het gaat er slechts om, of er ooit, in eenig geval, oorlog denkbaar en mogelijk kan zijn als heilige plicht, en die geboden wordt door liefde en ambtelijke roeping. Zoo ja, dan kan de oorlog als zoodanig, elke oorlog zonder eenige uitzondering ooit, niet veroordeeld worden, noch in strijd zijn met ethiek en liefde en het ware Christendom. Men moet dan onderscheid maken tusschen de oorlogen. De vraag wordt dan slechts, welke oorlogen niet, en welke wel geoorloofd en plichtmatig kunnen zijn, en hoe deze geoorloofde en plichtmatige oorlog dan gevoerd behoort te worden. En dienstweigering, en aansporing tot dienstweigering, en het eischen van eenzijdige nationale ontwapening, kunnen dan bliken plichtverzakking te zijn, in strijd met den eisch van liefde en van Goddelijke roeping.

In de zevende plaats komt de vraag, of met eenzijdige, nationale ontwapening, dienstweigering enz. iets gewonnen wordt voor het volk ter bescherming. Prof. Heering meent van wel, blz. 285-288. Hij spreekt van vredesdemonstratie, „voor duizenden Christenen daarbuiten een demonstratie... van wat nog hooger is dan aardsche vrede“, blz. 285, van „een daad van geloof in het ontwaakte wereldgeweten, een daad van vertrouwen in de zich oprichtende rechtsgedachte, die zonder dit vertrouwen zich niet verwezenlijken kan“, blz. 288. Hieruit spreekt een optimisme ten aanzien van menselijke goedheid, als niet gerechtvaardigd is volgens de H. Schrift. Welke rechtmatige grond is er, zulk een geloof en vertrouwen met betrekking tot den mensch en de menschheid te hebben? Geeft dit geen blijk van een „on-rezelen kijk“ op mensch en menschheid? Vgl. blz. 257. En daarbij ook het weinig tellen van het communistische en socialistische gevaar? Blz. 306 v.v.

Hierbij komt ten achteste, dat Prof. Heering het geloof in Gods hulp bespot. Naar aanleiding van een woord van Dr. de Visser in de Tweede Kamer over de kracht Gods die met onze zwakheid kan zijn en ons doen overwinnen, schrijft hij:

„Nu weten wij wel, dat alle geloof een kant heeft van kinderlijk vertrouwen, maar deze kinderlijkheid gaat ons te ver!“ blz. 242. Vertrouwen op God, wanneer wij onze plicht doen, maar onze middelen en krachten niet opgewassen schijnen tegen de overweldigende machten, die ons bedreigen, is dus kinderachtig, maar vertrouwen op den mensch en zijne goedheid is plichtmatig en zal wonderen werken van bescherming! Met zulk een railleering komt Prof. Heering reeds terstond in strijd met het eerste artikel van ons algemeen Christelijk geloof: Ik geloof in God den Vader, den Almachtige...

Nu wijst Prof. Heering ook op de verschrikkelijkheden van den oorlog met het gewapend, blz. 295 v.v. En wie zou niet sidderen, wanneer hij de profetie daarvan hoort. Maar vooreerst staat God nog boven alle kunnen en zoeken van menschen. Die ook door Zijne natuurkrachten, wind en wolven enz., alle berekeningen van menselijke schraanderheid gemakkelijk verijdelen kan. Voorts zij in dezen ook verwezen naar een artikel van Dr. Th. J. E. Matlaar: De phosgeenvergiftiging te Hamburg enz. in de „N. B. C.“ van 1. Juli 1928.

Eindelijk nog dit. Blz. 10 v. schrijft Prof. Heering: „Aan sectarijers en confessioneelen (beiden dogmatisch-geloovigen) valt dit altijd moeilijk te begrijpen“. Het gaat er daar over, dat de Heere Christus geen nieuwe wet gebracht heeft, maar een nieuwe gezindheid verkondigd. Dit doet echter thans niet ter zake. Op deze uiting wordt nu alleen gewezen, omdat er uit blijkt, hoe Prof. Heering zoozeer dogmatisch gebonden is, dat hij nog niet eens inziet, hoe ook hij zelf met zijne opvattingen en beschouwingen evenzeer sectarij, confessioneel, dogmatisch-geloovig is, als degenen die het Oude Testament erkennen als Gods Woord, al heeft zijne confessie dan een anderen inhoud, dan de hunne, en is het dogma, dat hem blind, een ander dan dat van hen. Hoe bevooroordeeld en verduisterend werkt toch het dogma van de onbevooroordeelde wetenschap! K. S.

BOEKBESPREKING.

„Exodus“, door Prof. Dr. F. M. Th. Böhl. Groningen—Den Haag—J. B. Wolters.

De geleerde exegeet komt in zijn inleiding en in zijn „Uitleg“ openlijk voor zijn kritisch standpunt uit. Hij laat geen oogenblik gissen, wat men aan hem heeft.

Kunnen wij dezen korten commentaar daarom niet voor breedere kring aanbevelen, onze theologen dienen er kennis van te nemen. HEPP.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te: Lutjegast: W. Oosterhuis, te Ter Apel en H. v. d. Zanden te Wapenveld.

Nieuweroord (Dr.): B. G. de Bruijn te Oude- en Nieuwe-Bildt en J. S. Schaafsma te Gasselternijveen.

Beroepen te: Gamenen: W. H. Bouwman te Capelle a. d. Hessel. Hoofdstorp: S. Neerken te Uluum. Kielwinderwer: J. A. Winter, cand. te Bierum. Nieuweroord (Dr.): J. S. Schaafsma te Gasselternijveen. Schoonebeek: Joh. Booy, cand. te Hoogeveen.

Aangenomen naar Oosterend-Hijdaard: F. Guillaume Jr., cand. te Amsterdam.

Bedankt voor: Gouda: J. Douma te Den Haag-Oost. Hoogezand-Sappemeer: J. A. Verhoog te Klazienaveen. Surhuisterveen: D. Feenstra te Borger (Dr.).

Intriede te: Moerbrecht: D. P. Kalkman, Tekst Jes. 40: 9-11. Ooster-Nijkerk: E. Nawijn, cand. Tekst Ps. 71: 15 en 16. Oosterzee: J. A. Gravestein, cand. Tekst 2 Petr. 1: 10.

Afscheid van: Den Haag-Oost: G. H. Kuiper, Tekst Eph. 5: 14-21.

Beroepingswerk.

Te Anna Paulownapolder heeft de Kerkraad der Geref. Kerk besloten dien van de Kerk van Den Helder te verzoeken twee predikanten te beroepen en een overeenkomst te willen aangaan, teneinde geleidelijke prediking in eenen catechetisch onderwijs in A.P. mogelijk te maken. Den Helder heeft het voorstel voorloopig van de hand gewezen.

Te Maastricht had de Kerkraad der Geref. Kerk de Classis Den Bosch verzocht haar afkorting te willen uitspreken over het feit, dat den laatsten tijd meerdere Kerken een beroep uitgingen op predikanten in een tijd, dat deze een beroep van een andere Kerk overwegen.

De Classis houdt aan dit verzoek niet te voldoen, omdat zij niet in staat is, de motieven te beoordeelen, die sommige Kerken er toe leiden, een predikant te beroepen, die reeds een ander beroep heeft te overwegen.

Combinatie.

Vanwege de Part. Synode van Geref. Kerken in Noord-Brabant en Limburg is de Classis Den Bosch opgedragen bij de Kerken van Vrijhoeve-Capelle en Sprang aan te dringen op combinatie. De Classis heeft een drietal personen aangewezen om met deze Kerken te spreken. (R.)

Evangelisatie.

De Classis Den Bosch van Geref. Kerken heeft een commissie benoemd tot het voorbereiden van een eigen z.g. Auto-Zending.

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD-VERBAND“.

Intriede te:

Tienhoven: G. Thibink, Tekst 2 Cor. 4: 7.

Afscheid van:

Tienhoven: E. L. Smeink, Tekst Matth. 16: 13-16.

CHIL. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Bussum-Naarden: P. J. de Bruin te Veendam en J. L. de Vries te Rijnsburg.

Beroepen te:

Bussum-Naarden: J. L. de Vries te Rijnsburg. Kampen: K. Bokhorst, cand. te Elburg. Utrecht: G. Salmonen te Amersfoort.

Bedankt voor:

Maarsse: H. Hoogendoorn te Bunschoten. Soest: P. de Smit te Boskoop.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Bedankt voor:

Axel: A. Verhagen te Middellburg.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Barneveld: I. Kievit te Baarn. Beulhuizen: J. Haring te Nieuw-Beigerland. Cubaard: D. J. Peters te Hien en Dodewaard. Gouda: C. J. Schweitzer te Woumen. Kratingen en Giessendam-Nederhardinxveld: J. E. Klomp te Oldebroek. Nijverdal: A. Rijmans te Thamen a. d. Amstel. Ridderkerk (toez.): J. Enklaar te Ouderkerk, a.d. IJssel. Steenwijk bij Gortachem: H. v. d. Loos, cand. te Rotterdam. Willem bij Kampen: N. Warmolts te Wezep. Zevensbergen (toez.): W. W. Sidié te O. en N. Watering.

Bedankt voor:

Borne: E. v. Meer te Wageningen. Bekelingen en Zuid-Zijpe: D. Bax, cand. te Den Haag. Bleg: S. IJbema te Hijkersmilde. Hielsum (Fr.) en Parroga: D. J. Peters te Hien en Dodewaard. Winschoten: P. J. v. Veen te Nieuwe Pekela.

Intriede te:

Kestoren: P. Kruyt, Tekst Jes. 55: 1.

„De Reformatie“ is door zijn groote oplage HET blad voor FAMILIE-ADVERTENTIE. Onze Geref. kringen gelieven daarmede te rekenen.

APELDOORN BOEKHANDEL G. VAN DEN BOOM bevaelt zich beleefd aan voor de levering van alle BOEKEN, noodig voor School, Catechisatie en Huisgezin.

STATIONSSTRAAT 86 APeldoorn.

G. H. BARNEVELD PAPIER AMERSFOORT

Uitgave van Oosterbaan & le Cointre, Goes LOURENS INGELSE Een episode uit het geestelijk leven op Walcheren omstreeks 1780 door A. JANSE hoofd Chr. School Biggkerke Prijs f 0.50, franco p. p. f 0.64. Alom verkrijgbaar in den Boekhandel en na ontvangst v. b. bedrag bij de Uitgevers

J. C. WIRTZ Cz BEKNOPT OVERZICHT DER KERKGESCHIEDENIS. VIJFDE DRUK Prijs 40 cts. OOSTERBAAN & LE COINTRE Goes

Uitgave OOSTERBAAN & LE COINTRE. Goes. LICHTSTRALEN UIT HET WOORD DOOR K. WIELEMAKER in leven Redacteur van „De School met den Bijbel“ Prijs, in fraalen linnen stempelband, f 3.25. Tijdens zijn leven schreef de heer WIELEMAKER in „De School met den Bijbel“ regelmatig de rubiek „Lichtstralen“, die zoo zeer de aandacht trokken, dat herhaaldelijk, vooral in onderwijskringen, aangedrongen werd op een bloemlezing daaruit. Deze wensch is thans vervuld. De heer A. JANSE, hoofd der Chr. School te Biggkerke, één der bijzondere vrienden van wijlen dhr. WIELEMAKER, belastte zich met de samenstelling van de begeerde bloemlezing, welke thans is verschenen. Er zal zeker geen schoolbibliotheek zijn, waarin dit werk niet een plaats zal vinden, en velen, die zich maar even de „Lichtstralen“ van den heer WIELEMAKER herinneren, zullen zich het werk ook persoonlijk willen aanschaffen, waar de lezing ervan zooveel lichtstralen doet vallen van groote waarde voor het verstaan en doorvoelen van zoo menig schriftwoord, in verband met opvoeding en onderwijs.

Chr. Muziektijdschrift „De Harp“ met maandelijksche Muziekbijlage f 1.50 per jaar onder redactie van F. PIJLMAN. Neemt proef met een abonnement en U zult algeheele voldoening smaken. Administratie-Adres: Fred. Hendrikstr. 94, Amsterdam.

Voor een goede Kerkelijke Administratie gebruik men onze REGISTERS tot het inschrijven van Doopleden, Lidmaten in vollen rechte en Huwelijksbevestigingen in iedere dikte verkrijgbaar Proefvellen op aanvraag ter inzage Verder zijn bij ons verkrijgbaar: Attestatiën voor Doopleden „ „ Lidmaten in vollen rechte Berichtkaarten verhuizing leden Berichtkaarten Catechisatie-verzuim Credentiebrieven Beroepingsbrieven met Salarisregeling Briefjes voor voorlezer en organist Preekboekjes (24 bladz.) Absentielijsten Goes OOSTERBAAN & LE COINTRE

Heeren Hoeden- en Mode-Magazijnen G. J. DE BEER UTRECHT Burg. Reijgerstr. 34 telef. 13107. BILTHOVEN Julianalaan 45 telef. 26388. Steeds groote keuze Hoeden, Overhemden, Dassen Pyama's - Sokken ONDERGOEDEREN.

VREDESTEIN TE DRIEBERGEN biedt temidden van Chr. huwelijk verkeer, rust en ontspanning. Gezonde gezellige omgeving versterkt het lichaam, verfrist den geest. Tevens gelegenheid voor inwoning en bet. logis. „Vredestein“ geeft meer dan in een adv. kan gezegd. Vraag prosp. met aanbevel. van voorstaande personen. Hoofdweg 85. W. SLUITER

Se J Mede W Dr Dol Me Prof INHOUD: Kerkelijk begriffen, Kerkinie... Th... VAN „Mijne Met de meenscha band des afgeschee uit voor kwikt ha is. Hoe z gemeente zich met aansloof. „Mijne wereld Van de oudste ge zoo juist innering van het Abel is „Zijne w is tegen booze, da tot zwijg slaat. „Verw u de wa booze be de vijand tegen wa werken“ gestorven booze, d „Allen c Jezus, Vervolgung Heel ha van Isra de gesch de gesch en later. „zij zullen „Verw Geldt We zo Want wereld De wre vriendel ons vinc van voo schillend dragen, is gema delijk. W bieden. De w wat al „Mijn sinds d ander z werken hief?... Of... Zoude en trouw tus“ Ker